

Warszawa, 12 kwietnia 2024 r.

Ministerstwo Infrastruktury
Departament Kontroli
ul. Tytusa Chałubińskiego 4/6
00-928 Warszawa

Podmioty wnoszące petycję:

Wójt Gminy Gdów
Rynek 40
32-420 Gdów
urząd@gdow.pl

Ekodren Naturalne Systemy Oczyszczania
ul. Rodzinna 8
05-806 Sokółów
biuro@ekodren.pl

**PETYCJA W SPRAWIE ZMIANY PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH EKSPLOATACJI
PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W RAMACH
ZWYKŁEGO KORZYSTANIA Z WÓD**

Działając w interesie publicznym i w celu ochrony środowiska wymagającego szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego, na podstawie art. 63 i art. 16 ust. 2, art. 163 i art. 164 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm., dalej jako „**Konstytucja**”) w zw. z art. 2 ust. 1, art. 2 ust. 2 pkt 1 i art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870) w zw. z art. 6 ust. 1, art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) wnosimy petycję dotyczącą **wprowadzenia następujących zmian w przepisach dotyczących eksploatacji przydomowych oczyszczalni ścieków w ramach zwykłego korzystania z wód poza aglomeracjami:**

- w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1311) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w § 11 ust. 4 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) nie przekraczają najwyższych dopuszczalnych wartości substancji zanieczyszczających określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia;”;

2) w § 11 ust. 4 uchyla się pkt 2.

Wyrażamy zgodę na ujawnienie danych osobowych podmiotów wnoszących petycję na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego.

UZASADNIENIE

1. Uwarunkowania faktyczne i prawne petycji

Celem niniejszej petycji jest dokonanie zmiany przepisów dotyczących eksploatacji oczyszczalni ścieków wykorzystywanych na potrzeby gospodarstw domowych lub gospodarstw rolnych w ramach zwykłego korzystania z wód poza aglomeracjami polegającego na wprowadzaniu ścieków do ziemi (przydomowych oczyszczalni ścieków). Zagadnienie to jest szczególnie istotne z punktu widzenia miejsc trudno dostępnych lub oddalonych od istniejących systemów kanalizacji zbiorczej, gdzie – przynajmniej obecnie – nie ma możliwości budowy systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków, lub dopiero planuje się rozbudowę sieci kanalizacyjnej. Odpowiedni i cieszący się zaufaniem publicznym nadzór nad indywidualnymi systemami oczyszczania ścieków, stanowiącymi jeden z najważniejszych elementów gospodarki ściekowej w Polsce, wymaga, aby prawny model weryfikacji i potwierdzania efektywności oczyszczania ścieków w przydomowych oczyszczalniach ścieków nie był jedynie teoretycznym obowiązkiem, lecz żeby stanowił istotny i niezaprzeczalny wkład w realizację podstawowych obowiązków z zakresu ochrony środowiska.

Obecnie obowiązujące przepisy nie stanowią przeszkody dla ograniczania funkcjonalności przydomowych oczyszczalni ścieków jedynie do podczyszczania (lub co najwyżej wstępnego oczyszczania) ścieków oraz wprowadzania do środowiska ścieków w dużej mierze nieoczyszczonych, przede wszystkim do ziemi, a dalej do wód podziemnych. W aktualnym stanie prawnym jako jedno z możliwych rozwiązań dopuszcza się możliwość zakończenia procesu oczyszczania ścieków dopiero po ich wprowadzaniu do ziemi (z wykorzystaniem naturalnych procesów biologicznych, chemicznych i fizycznych, których skutkiem jest samoistne ograniczenie ilości zanieczyszczeń i ich rozprzestrzeniania się w środowisku), zamiast ich skutecznego i ostatecznego oczyszczenia jeszcze w instalacji przydomowej oczyszczalni ścieków. Skutkiem tego, krajowy system kontroli jakości przydomowego oczyszczania ścieków jest w dużej mierze hipotetyczny, ponieważ opiera się na założeniu, że wzajemne oddziaływania w obrębie poszczególnych elementów przyrodniczych i pomiędzy nimi niejako mogą i powinny „załatwić sprawę” w zastępstwie adekwatnego oczyszczania ścieków, zanim zostaną wprowadzone do środowiska. **Niniejsza petycja służy umożliwieniu prowadzenia przez właściwe organy weryfikacji wpływu przydomowych oczyszczalni ścieków**

na środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedniej ochrony wód podziemnych, które wykorzystuje się przede wszystkim do zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

W związku z tym, w celu umożliwienia osiągnięcia pożądanego efektu redukcji substancji zanieczyszczających w ściekach wprowadzanych do ziemi z przydomowych oczyszczalni ścieków i doprecyzowaniu docelowych kryteriów oceny efektywności oczyszczania takich ścieków **wnosimy o dokonanie zmian** w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1311, dalej jako „**Rozporządzenie ściekowe**”),

2. Zmiany w § 11 ust. 4 Rozporządzenia ściekowego

Niniejsza petycja w zakresie zmian w § 11 ust. 4 Rozporządzenia ściekowego służy **usunięciu nieadekwatnego kryterium oceny efektywności oczyszczania ścieków wprowadzanych do ziemi** w ramach zwykłego korzystania z wód, a także wyeliminowaniu, obecnych w praktyce, wątpliwości interpretacyjnych dotyczących zakresu oceny efektywności oczyszczania takich ścieków.

Zgodnie z § 11 ust. 4 Rozporządzenia ściekowego ścieki pochodzące z własnego gospodarstwa domowego lub gospodarstwa rolnego, zlokalizowanego poza aglomeracją, mogą być wprowadzane do ziemi w ramach zwykłego korzystania z wód, w granicach gruntu stanowiącego własność wprowadzającego, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:

- 1) ich ilość nie przekracza łącznie 5,0 m³ na dobę,
- 2) BZT₅ ścieków dopływających do indywidualnego systemu oczyszczania ścieków jest zredukowane co najmniej o 20%, a zawartość zawiesiny ogólnej co najmniej o 50%,
- 3) miejsce wprowadzania ścieków do ziemi jest oddzielone warstwą gruntu o miąższości co najmniej 1,5 m od najwyższego użytkowego poziomu wodonośnego wód podziemnych.

Kryteria oceny efektywności oczyszczania ścieków wprowadzanych do ziemi w ramach zwykłego korzystania z wód określone w § 11 ust. 4 pkt 1 i 3 Rozporządzenia ściekowego są jednoznaczne i stanowią logiczną konsekwencję ustawowych uwarunkowań takiego korzystania z wód, odpowiednio art. 33 ust. 4 pkt 2 Prawa wodnego w zakresie dopuszczalnej ilości ścieków i art. 75 pkt 3 lit. c Prawa wodnego w zakresie geofizycznego zabezpieczenia zasobów wód podziemnych.

Zupełnie inaczej sytuacja prezentuje się w przypadku kryterium przewidzianego w § 11 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia ściekowego.

Po pierwsze, kryterium ujęte w § 11 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia ściekowego nie pozwala na dokonanie rzetelnej oceny efektywności oczyszczania ścieków.

Kryterium to zakłada osiągnięcie określonego poziomu redukcji zawartości substancji zanieczyszczających w ściekach. Jego zastosowanie wymaga uprzedniego pozyskania informacji dotyczących zawartości takich substancji w ściekach. W przeciwnym razie nie jest możliwe stwierdzenie, czy BZT₅ ścieków dopływających do indywidualnego systemu oczyszczania ścieków rzeczywiście jest zredukowane co najmniej o 20%, a zawartość zawiesiny ogólnej co najmniej o 50%. Oparcie tego kryterium wyłącznie na poziomie redukcji zawartości substancji zanieczyszczających w ściekach stoi na przeszkodzie ustaleniu zawartości tych substancji w ściekach wyprowadzanych z indywidualnego systemu oczyszczania ścieków i wprowadzanych do ziemi. W takiej sytuacji nie może być mowy o ustaleniu choćby przybliżonego wpływu na środowisko zwykłego korzystania z wód. Ani właściciele gruntu z prawem do zwykłego korzystania z wód, ani organy administracji publicznej nie mają możliwości realnego sprawdzenia, czy kryterium poziomu redukcji zawartości substancji zanieczyszczających w ściekach jest (albo nie jest) zachowane w danym przypadku.

Jedno z kryteriów oceny efektywności oczyszczania ścieków wprowadzanych do ziemi w ramach zwykłego korzystania z wód nie może bazować na założeniach w praktyce niemożliwych do zweryfikowania. Prawne rozwiązania mające zapewnić ochronę środowiska przed zanieczyszczeniem muszą być realne, a nie jedynie stwarzać pozory ochrony środowiska.

Po drugie, kryterium ujęte w § 11 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia ściekowego budzi uzasadnione wątpliwości na gruncie przepisów Prawa Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 191 ust. 1 tiret pierwsze Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2 z późn. zm., dalej jako „**TfUE**”) polityka Unii Europejskiej w dziedzinie środowiska naturalnego przyczynia się do zachowania, ochrony i **poprawy** jakości środowiska naturalnego. Polityka Unii Europejskiej w dziedzinie środowiska stawia sobie za cel wysoki poziom ochrony (art. 191 ust. 2 TfUE). Jednoznaczne wyróżnienie „poprawy jakości” w odniesieniu do środowiska wiąże się z obowiązkiem podejmowania działań na rzecz polepszenia stanu środowiska (naprawy), a nie tylko czynności zmierzających do utrzymania obecnego stanu środowiska.

Dokonanie redukcji BZT₅ ścieków co najmniej o 20% i zawartości zawiesiny ogólnej co najmniej o 50% powoduje, że **pozostałych 80% BZT₅ ścieków i 50% zawiesiny ogólnej nadal może być wprowadzana do ziemi**, co stawia pod znakiem zapytania, czy obecne w § 11 ust. 4

pkt 2 Rozporządzenia ściekowego poziomy redukcji zawartości substancji zanieczyszczających w ściekach zapewniają wysoki poziom ochrony środowiska przed zanieczyszczeniem¹.

Jak wynika z art. 4 ust. 1 lit. b dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. Urz. WE L z 2000 r. Nr 327, s. 1 z późn. zm.), państwa członkowskie mają obowiązek:

- 1) wdrażania działań koniecznych, aby zapobiec lub ograniczyć dopływ zanieczyszczeń do wód podziemnych i zapobiec pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych;
- 2) wdrażania środków koniecznych, aby odwrócić każdą znaczącą i ciągłą tendencję wzrostu stężenia każdego zanieczyszczenia wynikającego z wpływu działalności człowieka w celu stopniowej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych.

Powyższe znalazło odzwierciedlenie w prawie polskim. Stosownie do art. 59 Prawa wodnego celami środowiskowymi dla jednolitych części wód podziemnych są: zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń, zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu, a także ich ochrona i podejmowanie działań naprawczych. Działania podejmowane na potrzeby osiągnięcia tych celów polegają w szczególności na stopniowym redukowaniu zanieczyszczenia wód podziemnych przez odwracanie znaczących i utrzymujących się tendencji wzrostowych zanieczyszczenia powstałego w wyniku działalności człowieka (art. 60 ust. 2 Prawa wodnego).

Nie sposób uznać, aby rozwiązanie umożliwiające na swobodne wprowadzanie do ziemi 80% BZT₅ ścieków i 50% zawiesiny ogólnej miało służyć poprawie jakości środowiska oraz realizacji celów środowiskowych: zapobiegania lub ograniczania dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych oraz wdrażaniu środków koniecznych, aby odwrócić tendencję wzrostu stężenia każdego zanieczyszczenia wód podziemnych wynikającego z wpływu działalności człowieka.

Po trzecie, kryterium oceny efektywności oczyszczania ścieków ujęte w § 11 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia ściekowego pozostaje nie do pogodzenia z wymaganiami stawianymi w prawie polskim indywidualnym systemom oczyszczania ścieków.

Jak wynika z art. 78 Prawa wodnego, ścieki wprowadzane do ziemi w ramach zwykłego korzystania z wód (art. 33 ust. 4 pkt 2 Prawa wodnego) powinny być oczyszczone **w stopniu wymaganym przepisami ustawy**. Gospodarowanie wodami, w tym korzystanie z wód polegające na wprowadzaniu ścieków do ziemi, prowadzi się w zgodzie z interesem publicznym, nie dopuszczając

¹ Może to być szczególnie istotne w kontekście oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w tym identyfikacji lokalnych źródeł zanieczyszczenia powierzchni ziemi, takich jak miejsca wprowadzania ścieków do ziemi, oraz oceny zagrożenia zanieczyszczeniem gleby lub ziemi na danym terenie, stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016 r. poz. 1395).

do wystąpienia możliwego do uniknięcia pogorszenia ekologicznych funkcji wód oraz pogorszenia stanu ekosystemów lądowych zależnych od wód (art. 9 ust. 4 Prawa wodnego). Obejmuje to m.in. ochronę zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem oraz utrzymywanie lub poprawę stanu ekosystemów wodnych i zależnych od wód (art. 10 pkt 3 i 4 Prawa wodnego).

Korzystanie z wód nie może powodować pogorszenia stanu wód i ekosystemów od nich zależnych (art. 29 Prawa wodnego). Podmioty wprowadzające ścieki do ziemi są obowiązane zapewnić ochronę wód przed zanieczyszczeniem, w tym przez budowę i eksploatację urządzeń służących tej ochronie (art. 83 ust. 1 Prawa wodnego). Wybór miejsca i sposobu usuwania ścieków powinien minimalizować negatywne oddziaływania na środowisko (art. 83 ust. 2 Prawa wodnego). Jeżeli jednak stopień oczyszczania ścieków lub miąższość utworów skalnych nad zwierciadłem wód podziemnych nie stanowi zabezpieczenia tych wód przed zanieczyszczeniem, to zakazuje się wprowadzania ścieków do ziemi (art. 75 pkt 3 lit. c Prawa wodnego).

Co istotne, w miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacji zbiorczej nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania **zapewniające ten sam co systemy kanalizacji zbiorczej poziom ochrony środowiska** (art. 83 ust. 4 Prawa wodnego). Z przepisów Prawa wodnego wynika, że wymagania ochrony środowiska stawiane indywidualnym systemom oczyszczania ścieków nie mogą być mniej restrykcyjne niż wymagania wobec systemów kanalizacji zbiorczej w rozumieniu art. 16 pkt 59 Prawa wodnego. Dopuszczalność stosowania indywidualnych systemów oczyszczania ścieków została wprost uzależniona w art. 83 ust. 4 Prawa wodnego od braku korzyści dla środowiska wynikających z budowy i eksploatacji systemów kanalizacji zbiorczej. Należy to rozumieć jako równowagę – z perspektywy ochrony środowiska – systemów indywidualnych i systemów kanalizacji zbiorczej. Jeżeli budowa systemu kanalizacji zbiorczej nie wpłynie pozytywnie na poziom ochrony środowiska w porównaniu z indywidualnymi systemami oczyszczania ścieków, to w art. 83 ust. 4 Prawa wodnego dopuszczono możliwość korzystania z tych ostatnich. Co prawda w tym przepisie zawarto również, niemniej istotną, przesłankę powodowania nadmiernych kosztów przez budowę systemów kanalizacji zbiorczej, jednakże nie należy jej rozumieć jako okoliczności wyłączającej kryterium środowiskowe przewidziane w art. 83 ust. 4 Prawa wodnego. W końcowej części tego przepisu wyraźnie stwierdzono, że **alternatywy wobec systemów kanalizacji zbiorczej mogą funkcjonować jedynie wtedy, gdy zapewniają ten sam poziom ochrony środowiska co systemy kanalizacji zbiorczej**. Fraza przymiotnikowa „ten sam” oznacza „identyczny”, „jednakowy” i „równoważny”, wskutek czego poziom ochrony środowiska zapewniany przez indywidualne systemy oczyszczania ścieków z całą pewnością nie powinien być niższy niż poziom osiągniany przez systemy kanalizacji zbiorczej.

Kryterium oceny efektywności oczyszczania ścieków zakładające możliwość wprowadzania bezpośrednio do ziemi aż 80% BZT₅ ścieków i 50% zawiesiny ogólnej nie może

zostać uznane za adekwatne dla obowiązku oczyszczania ścieków w stopniu wymaganym przepisami ustawy. Pozostawianie takich ilości substancji zanieczyszczających nie zapewnia ochrony środowiska przed zanieczyszczeniem. Równolegle, tak skonstruowane kryterium w oczywisty sposób nie zapewnia takiego poziomu ochrony środowiska, jaki zapewnią systemy kanalizacji zbiorczej, wbrew wymaganiom wprost wynikającym z przepisów Prawa wodnego.

Po czwarte, kryterium oceny efektywności oczyszczania ścieków ujęte w § 11 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia ściekowego pozostaje również całkowicie niespójne z przepisami prawa Unii Europejskiej, z których najprawdopodobniej zostało przeniesione do prawa polskiego.

Poziomy redukcji BZT₅ ścieków i zawartości zawiesiny ogólnej najprawdopodobniej pochodzą z definicji legalnej „oczyszczania pierwotnego” ujętej w art. 2 pkt 7 dyrektywy 91/271/EWG Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. Urz. EWG L z 1991 r. Nr 135, poz. 40 z późn. zm., dalej jako „**Dyrektywa 91/271/EWG**”). Zgodnie z art. 2 pkt 7 Dyrektywy 91/271/EWG „oczyszczanie pierwotne” oznacza oczyszczanie ścieków komunalnych za pomocą procesu fizycznego i/lub chemicznego, obejmującego osadzanie zawiesiny lub inny proces powodujący, że BZT₅ dopływających ścieków jest przed odprowadzeniem zmniejszany o co najmniej 20 %, a zawiesina jest zmniejszana o co najmniej 50 %. Jak wynika z motywu 4 preambuły i art. 6 ust. 2 Dyrektywy 91/271/EWG, oczyszczanie pierwotne może być stosowane wyłącznie w niektórych mniej wrażliwych obszarach (czyli nie we wszystkich obszarach uznanych za mniej wrażliwe) i dopiero po przeprowadzeniu procedury kontrolnej, której rezultatem będzie potwierdzenie braku niekorzystnego wpływu na środowisko (a nie automatyczne, w oparciu o z góry przyjęte kryteria).

Co istotne, całe terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uznano za obszar wrażliwy², co powinno skutkować odstąpieniem od stosowania obecnych w Dyrektywie 91/271/EWG rozwiązań właściwych dla przypadków, w których nie jest konieczne „dokładniejsze oczyszczanie ścieków”. Ponadto, w najbliższym czasie planuje się całkowite uchylene przepisów prawa Unii Europejskiej dotyczących „oczyszczania pierwotnego”, w tym kryteriów obniżenia BZT₅ ścieków o co najmniej o 20% i zawartości zawiesiny ogólnej co najmniej o 50%³.

Dodatkowo, opisane powyżej zmiany § 11 ust. 4 Rozporządzenia ściekowego umożliwiłyby wyeliminowanie wątpliwości interpretacyjnych związanych ze stosowaniem kryterium oceny efektywności oczyszczania ścieków obecnym w § 11 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia ściekowego.

² Załącznik „VI Aktualizacja krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych” do obwieszczenia Ministra Infrastruktury z dnia 17 marca 2023 r. w sprawie ogłoszenia aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (M.P. z 2023 r. poz. 503), s. 5.

³ Komisja Europejska, Wniosek w sprawie zmiany dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych, COM(2022) 541 final.

W § 11 ust. 4 Rozporządzenia ściekowego nie sformułowano wymagań dotyczących dopuszczalnych zawartości substancji zanieczyszczających w ściekach pochodzących z własnego gospodarstwa domowego lub gospodarstwa rolnego, zlokalizowanego poza aglomeracją, możliwych do wprowadzania do ziemi w ramach zwykłego korzystania z wód, w granicach gruntu stanowiącego własność wprowadzającego. **Powyższe nie oznacza, że w przepisach Rozporządzenia ściekowego miałyby nie być określone jakiegokolwiek wymagania dla tego rodzaju ścieków odnoszące się do dopuszczalnych zawartości substancji zanieczyszczających.** Przepis § 11 ust. 4 Rozporządzenia ściekowego nie jest jedynym przepisem tego aktu wykonawczego regulującym jakość ścieków wprowadzanych do ziemi w ramach zwykłego korzystania z wód (art. 33 ust. 4 pkt 2 Prawa wodnego).

Stosownie do § 4 ust. 1 Rozporządzenia ściekowego **ścieki bytowe**, ścieki komunalne, ścieki z oczyszczalni ścieków bytowych oraz ścieki z oczyszczalni ścieków komunalnych, wprowadzane do wód lub do ziemi, nie powinny zawierać substancji zanieczyszczających w ilościach przekraczających najwyższe dopuszczalne wartości albo powinny spełniać minimalny procent redukcji substancji zanieczyszczających, zapewniający nieprzekroczenie najwyższych dopuszczalnych wartości substancji zanieczyszczających, określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia. Nie ulega wątpliwości, że ścieki z gospodarstw domowych są **ściekami bytowymi** w rozumieniu art. 16 pkt 62 Prawa wodnego (powstającą w wyniku ludzkiego metabolizmu i funkcjonowania gospodarstw domowych), a ścieki z gospodarstw rolnych w istotnej części również są ściekami bytowymi (powstają w wyniku ludzkiego metabolizmu i funkcjonowania gospodarstw domowych, lub mają skład zbliżony do takich ścieków).

W rezultacie, do oceny efektywności oczyszczania, wprowadzanych do ziemi w ramach zwykłego korzystania z wód, ścieków bytowych pochodzących z gospodarstw domowych i gospodarstw rolnych powinny być stosowane łącznie kryteria wynikające z § 4 ust. 1 i § 11 ust. 4 Rozporządzenia ściekowego.

Powyższe stanowisko **konsekwentnie podziela**ją centralne organy administracji rządowej właściwe w ostatnich latach w sprawach z zakresu gospodarki wodnej⁴ – Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej⁵ i Minister Infrastruktury⁶. Obydwa te organy centralne słusznie zwracały uwagę, że § 4 ust. 1 Rozporządzenia ściekowego jest regulacją ogólną dotyczącą jakości

⁴ Zob. § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 2262); § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 października 2020 r. w sprawie zniesienia Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1732); § 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 listopada 2020 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury (Dz. U. z 2020 r. poz. 2006).

⁵ Pismo Zastępcy Dyrektora Departamentu Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej w Ministerstwie Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 25 czerwca 2020 r., znak DGWiZS.WOW.0212.1.4.2020.DP.

⁶ Pismo Zastępcy Dyrektora Departamentu Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej w Ministerstwie Infrastruktury z dnia 24 listopada 2023 r., znak DGWiŻŚ-7.0212.71.2023.

ścieków wprowadzanych do ziemi poza aglomeracją, a § 11 ust. 4 Rozporządzenia ściekowego jest regulacją szczególną właściwą dla **niektórych aspektów** jakości ścieków wprowadzanych do ziemi poza aglomeracją w ramach zwykłego korzystania z wód. W tym względzie nie mamy do czynienia z niekompatybilnością przepisów w systemie prawa, która wymagałaby skorzystania z reguły kolizyjnej opierającej się na kryterium szczególności, gdzie regulacja szczególna miałaby mieć pierwszeństwo przed regulacją ogólną. O ile § 4 ust. 1 Rozporządzenia ściekowego ustanawia ogólne kryterium oceny efektywności oczyszczania ścieków poza aglomeracją poprzez odesłanie do załącznika nr 2 do Rozporządzenia ściekowego, o tyle § 11 ust. 4 Rozporządzenia ściekowego ustanawia **dodatkowe** kryteria oceny efektywności oczyszczania ścieków poza aglomeracją dla ścieków wprowadzanych do ziemi w ramach zwykłego korzystania z wód, które uzupełniają, a nie w jakikolwiek sposób „zastępują” odesłanie do załącznika nr 2 obecne w § 4 ust. 1 Rozporządzenia ściekowego.

Z niepokojem obserwujemy, że jednostki organizacyjne Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie stosują w praktyce zupełnie inną wykładnię § 4 ust. 1 i § 11 ust. 4 Rozporządzenia ściekowego, której rezultatem jest przyjęcie **całkowicie nieuprawnionego** założenia o niestosowaniu tego pierwszego przepisu w przypadkach objętych drugim przepisem. **Sposób interpretacji przepisów postulowany przez jednostki organizacyjne Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie opiera się na faktycznym pominięciu regulacji wspólnych dla wszystkich rodzajów korzystania z wód związanych z wprowadzaniem ścieków do ziemi.** Stosowanie takiej interpretacji powoduje, że – wbrew nakazom wynikającym z prawa Unii Europejskiej i prawa polskiego – stosowanie systemów indywidualnych (przydomowych) oczyszczania ścieków nie zapewni osiągnięcia takiego samego poziomu ochrony środowiska (w tym powierzchni ziemi i wód podziemnych), jaki zapewniają systemy kanalizacji zbiorczej. W sytuacji, gdy do jednego rodzaju systemu znajduje zastosowanie komplet wymagań, a drugi rodzaj systemu miałby być objęty jedynie niektórymi wymaganiami, to nie sposób mówić o ekwiwalentności systemów i tym samym porównywalności praktycznych efektów środowiskowych ich stosowania. Przepis § 4 ust. 1 Rozporządzenia ściekowego oraz jego charakter i brak rozwiązań wyłączających jego stosowanie powinny być wystarczające do uznania, że znajduje on zastosowanie również do przypadków ujętych w § 11 ust. 4 Rozporządzenia ściekowego.

Łączne stosowanie kryteriów oceny efektywności oczyszczania ścieków wynikających z § 4 ust. 1 i § 11 ust. 4 Rozporządzenia ściekowego, a zatem kompleksowa i prounijna wykładnia tych przepisów wymagana najpierw przez Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, a następnie przez Ministra Infrastruktury, nie zostało wyrażone wprost w treści właściwych przepisów. W tym zakresie zasadne byłoby w szczególności wprowadzenie bezpośredniego odesłania do odpowiedniego do Rozporządzenia ściekowego, z jakim mamy do czynienia w przypadku szeregu innych przepisów Rozporządzenia ściekowego określających wymagania jakości ścieków wprowadzanych do środowiska (por. § 8 ust. 1 pkt 3, § 8 ust. 2, § 8 ust. 4 pkt 1-4, § 11 ust. 1 pkt 1, § 11 ust. 3 pkt 1-2 i 5, § 11 ust. 5

pkt 2, § 12 ust. 2 i § 15 ust. 1 Rozporządzenia ściekowego). Ustanowienie „łącznika” pomiędzy regulacją ogólną a regulacją szczególną wprost potwierdzającego obowiązek sięgania po kryteria ujęte w załączniku nr 2 do Rozporządzenia ściekowego spowodowałyby, że jednostki organizacyjnie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie nie miałyby możliwości dalszego ograniczania analiz efektywności oczyszczania ścieków do kwestii wprost uregulowanych w § 11 ust. 4 pkt 1-3 Rozporządzenia ściekowego, a w konsekwencji – dalszego ignorowania ogólnego charakteru § 4 ust. 1 Rozporządzenia ściekowego i załącznika nr 2 do Rozporządzenia ściekowego.

Opisane powyżej zmiany w § 11 ust. 4 Rozporządzenia ściekowego mogłyby z powodzeniem zostać uzupełnione o wydanie Prezesowi Wód Polskich przez Ministra Infrastruktury, na podstawie art. 354 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 Prawa wodnego, odpowiednich **wytycznych i poleceń służących zapewnieniu łącznego stosowania przez jednostki organizacyjne Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie § 4 ust. 1 i § 11 ust. 4 Rozporządzenia ściekowego oraz załącznika nr 2 do Rozporządzenia ściekowego** w odniesieniu do oceny spełnienia warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do ziemi ścieków pochodzących z gospodarstwa domowego lub gospodarstwa rolnego zlokalizowanego poza aglomeracją.

Mając na uwadze powyższe, wnosimy jak na wstępie.

Z poważaniem

Zbigniew Wojas
Wójt Gminy Gdów

Paweł Gojzewski
Dyrektor Zarządzający Ekodren